

Aan : College van Burgemeester en Wethouders
Van : Burgemeester
Datum : 13 januari 2022
Onderwerp : Tijdljn (geen) aanwijzing opvang asielzoekers
Afschrift aan : [Naam / namen]

Hoe het begon

Op donderdag 9 december jl. ontvingen burgemeester en wethouder Dijkman een toelichting van de CdK op de noodsituatie met betrekking tot de opvang asielzoekers en het gevolgde proces met de Landelijke Regie Tafel, de bewindspersoon en CdK's. Er is een eerste verkenning gedaan van de consequenties en belangen.

Aansluitend vond een overleg plaats met de CdK, de directeur van het COA (dhr. Schoenmaker) en de directeur-generaal Migratie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (dhr. Beaujean). Naast een nadere toelichting op de noodsituatie met betrekking tot de opvang asielzoekers werd een toelichting gedaan op het voornemen tot het doen van aanwijzingen door de staatssecretaris.

Diezelfde avond ontving het college een e-mail van het COA met een concept aanwijzingsbesluit van de Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie waarbij de locatie Robonsbosweg 1 wordt aangewezen als opvanglocatie voor acute noodopvang asielzoekers met de mogelijkheid om een reactie te geven.

Op vrijdag 10 december jl. zijn de fractievoorzitters door burgemeester en wethouder Dijkman vertrouwelijk geïnformeerd over de mogelijkheid dat er een aanwijzing gegeven zou worden.

Diezelfde dag is een eerste reactie van het college op het concept aanwijzingsbesluit verzonden aan de CdK en het COA waarbij is aangegeven dat het college een aanwijzing een te zwaar middel vindt **(bijlage 1)**.

Daarna volgde de aankondiging van de Staatssecretaris dat het kabinet besloten had om te komen tot een aanwijzing die nog hetzelfde weekend verstuurd zou worden. Hierover heeft de burgemeester nog dezelfde dag de fractievoorzitters geïnformeerd.

Aangezien de aanwijzingsbevoegdheid van de staatssecretaris niet in zijn algemeenheid is geregeld was nadere informatie nodig. Naast allerlei praktische vragen was context nodig om te bepalen wat de (juridische) implicaties zijn van een aanwijzing van de staatssecretaris, onder meer op basis van welke wettelijke grondslag de aanwijzing wordt opgelegd. De vraagstukken zijn terug te lezen in bijlage 1.

Dit heeft geleid tot diverse telefoontjes in het weekend, onder meer met het departement, CdK, COA en de VNG om onze vragen te stellen en de consequenties helder te krijgen.

Op maandag 13 december jl. is de burgemeester telefonisch door de voorzitter van het COA geïnformeerd dat er geen aanwijzing zal volgen, maar wel een melding van gebruiksklaar maken van de opvanglocatie. Diezelfde dag heeft zij met wethouder Dijkman de fractievoorzitters geïnformeerd over de mondelinge mededeling van het COA.

Geen aanwijzing

Op 14 december jl. heeft het college de brief ontvangen van de minister van Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid met betrekking tot de acute noodopvang van asielzoekers **(bijlage 2)**

De essentie van de brief van BZK voor Alkmaar wordt beschreven in deze passage:

“In de gemeente Alkmaar zullen we deze stap vooralsnog niet zetten. Wel zal het COA op korte termijn starten met de verbouwing van de voormalige COA-locatie aan de Robonsbosweg 1 om deze gereed maken voor de opvang van asielzoekers indien de situatie hierom vraagt. Wij vinden het van belang om te benadrukken dat dit losstaat van eerdere inzet die door de gemeente Alkmaar is gepleegd ten aanzien van deze opgave.”

Voor Alkmaar geldt geen aanwijzing, maar een brief met een feitelijke mededeling.

Een aanwijzing is wel opgelegd aan de gemeenten Enschede, Gorinchem, Venray en de regio Rotterdam.

Diezelfde dag is de brief van het Ministerie aan de raad doorgestuurd en is de eerste reactie van het college gedeeld met de raad en toegelicht in het persgesprek **(bijlage 3)**. Daarin is o.a. opgenomen dat het college in de komende periode gaat onderzoeken voor welke scenario's de gemeente kan komen te staan en wat daarbij de mogelijkheden zijn.

Wij hebben daarbij aangegeven dat wij er veel waarde aan hechten dat de lokale democratie zich over dit vraagstuk kan uitspreken en dat wij daarom in gesprek gaan met de gemeenteraad.

Publicaties

In de periode die volgde is door de media in diverse publicaties gespeculeerd over de juridische grondslag en de houdbaarheid van de aanwijzing van de minister en staatssecretaris. Zonder een duidelijke wettelijke bevoegdheid is de minister of staatssecretaris immers niet bevoegd een bindende aanwijzing te geven.

In de brieven aan de geadresseerden van een aanwijzing, wordt geen wettelijke grondslag genoemd. Hierdoor is veel gespeculeerd over de gehanteerde grondslag, waarbij vooral theoretische verkenningen van diverse grondslagen zijn gedaan.

Hierbij wordt in aanmerking genomen dat van de vier geadresseerden van de aanwijzing het één voorzitter van een veiligheidsregio betreft en drie colleges van burgemeester en wethouders en burgemeesters. Dit suggereert dat de aanwijzing niet is gebaseerd op een specifieke wettelijke grondslag.

In de diverse publicaties (o.a. artikelen in diverse kranten en op de website van de NOS) is een staatsrechtelijke beschouwing gegeven door o.a. een hoogleraar recht en samenleving (Jan Brouwer), een hoogleraar staatsrecht (Solke Munneke) en een Noodrechtsspecialist (Adriaan Wierenga) alle drie verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen (<https://nos.nl/l/2411232> en Volkskrant 13 december 2021).

In het NHD van 17 december jl. verscheen een artikel met beschouwing van Geerten Boogaard (hoogleraar decentrale overheden aan de Universiteit Leiden) https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20211217_59331895

Op 22 december jl. verscheen een artikel van Solke Munneke op de Verblijfsblog actueel migratierecht (<https://verblijfsblog.nl/aanwijzing-aan-gemeenten-voor-de-opvang-van-asielzoeker/>)

De algemene conclusie in alle publicaties is dat een *wettelijke grondslag* van deze aanwijzing door het Rijk ontbreekt.

Enschede, Gorinchem, Venray en Regio Rotterdam

De huidige stand van zaken in de vier gemeenten met een aanwijzing is dat geen van de gemeenten juridische stappen heeft genomen om de aanwijzing aan te vechten.

Enschede

Enschede is de noodopvanglocatie aan het inrichten en verwacht in januari de eerste mensen te kunnen opvangen.

Gorinchem

In Gorinchem zijn de eerste asielzoekers aangekomen en worden opgevangen.

Er is daar nog wel gekeken naar de juridische grondslag en de houdbaarheid van de aanwijzing, maar geconcludeerd is dat het juridisch aanvechten van de aanwijzing gaat met (te) veel onzekerheid gepaard gaat.

Venray

Venray heeft direct na de aanwijzing een brief gestuurd aan de staatssecretaris met een groot aantal vragen. Daar is tot op heden nog niet op gereageerd door de staatssecretaris. Het college heeft daarom nog geen besluit genomen over de opvang.

Regio Rotterdam

In de regio Rotterdam wordt meegewerkt aan het beschikbaar stellen van locaties voor noodopvang, omdat het nu eenmaal moet. In de stad Rotterdam zijn inmiddels vijf boten beschikbaar voor noodopvang. Daar komen in totaal 250 mensen. De andere plekken komen in Schiedam (50) en Barendrecht (50).

Beantwoording Kamervragen door staatssecretaris Broekers-Knol

Op 10 januari jl. is met de beantwoording van Kamervragen door staatssecretaris Broekers-Knol expliciet kenbaar gemaakt dat de 'aanwijzingen' volgens de Minister en de Staatssecretaris geen grondslag hebben in de Nederlandse wet- en regelgeving (en daardoor geen publiekrechtelijk rechtsgevolg). Hiermee bestaat dan ook geen juridische verplichting om aan die 'aanwijzingen' te voldoen.

De verwachting op dit moment is dat er geen nieuwe aanwijzingen komen. In dit verband moet er wel rekening mee worden gehouden dat de asielinstroom en de behoefte aan opvang fluïde is.

In het coalitieakkoord voor de komende regeerperiode is wel opgenomen dat het instrument 'aanwijzing' in bredere zin wordt toegepast als dat nodig is. Citaat: *Wanneer het algemeen belang dit noodzakelijk maakt, zal het kabinet, met inachtneming van de lokale autonomie en passende waarborgen, gebruik maken van de mogelijkheid een aanwijzing te geven aan de medeoverheden*.

Taakstelling huisvesting Alkmaar

Gemeente Alkmaar	Taakstelling 2 ^e helft 2021	Totale Opgave 2 ^e helft 2021 (incl achterstand)	Totale realisatie	Achterstand na 2 ^e helft 2021	Nieuwe taakstelling 1 ^e helft 2022	Totale opgave 1 ^e helft 2022 (incl achterstand)
	69	127	85	42	62	104